

Batı ile hesaplaşma zamanı mı?

Akif Emre, 28 Mart 2017

http://www.yenisafak.com/yazarlar/akifemre/bati-ile-hesaplasma-zamani-mi-2037010?utm_source=partners&utm_medium=gazeteoku.com&utm_campaign=feed

Gazete manşetlerine, Avrupa ve Amerikalı medya aygıtlarının söylem ve ithamlarına bakılacak olursa adeta birbirini hiç anlamayan, aralarında hiçbir tarihsel temas tecrübesi olmayan farklı dünyaların tepkilerini görürüz.

Hegemonik sistemle baş etmek isteyen Müslümanların her şeyden önce entelektüel olarak Batı ile hesaplaşmaları gerekir. Hesaplaşılması gereken Batı politik polemiklerin aynasında baktığımız Batı değil elbette. Daha doğrusu sadece politik polemiklerden, güncel zıtlamalardan ibaret değil. Batı uygarlığının bize sunduğu düşünme biçimi, askeri ve ekonomik dayatmaları ile tüm insanlığa icbar edilen hayat tarzı olmalıdır bu.

Maddi medeniyetin cazibesi ile insana, tabiata, evrene karşı sorumluluklarınızı hatırlatan, yeniden kozmik düzen içinde eşyanın, insanın konumunun yerli yerine oturtulduğu bir teklif adına hesaplaşmadan söz ediyoruz.

Konjonktürel öfke ve sempatilerin girdabına çekilmeden temelli bir düşünsel tavır, ilkesel duruşla önce kurgunun bozulması gerekiyor. Maddi anlamda, siyasal anlamda Batı ile hesaplaşır gibi görünüp batılı kavramların parantezinden çıkamayanların böylesi bir kurgu bozma işlevi olamaz elbet. Üstelik zihin dünyasını batılı düşünce parantezine hapsederek karşı duruyormuş gibi olmanın sistem içi kullanışlı hale gelme riski de her zaman mümkündür. Sistemi temelden kavramadan (bu düşünsel, siyasal ekonomik olabilir) karşı olmak, karşı olduğunu sanmak sistem içi departmanlardan birine dahil olma riskini barındırabilir.. Batılı kavramlarla ve onun siyasal toplumsal tasavvurlarından beslenerek üstümüze gelen bir uygarlık karşısında alternatif oluşturulamaz. Bir sistemin felsefi, düşünsel temellerine vakıf olmadan ona itiraz ederken aslında onun kullanışlı argümanı olmanın acı tecrübesidir İslam âlemindeki batıcıların ve çoğu karşıt görünenlerin hikâyesi. İslam âlemi son iki yüzyıldır künhüne vakıf olmadığı bir dünyanın tasallutuna karşı o dünyanın kavramları ve değerleri, insan ve toplum modellemeleri, ekonomik yöntemleri ile mücadele ettiğini sandı. Kendi değerler sisteminden kuşku duydukça içine yuvarlandığı maddi çöküş sürecinden çıkışı künhüne eremediği başka dünyaların değerlerini ithal ederek cellâdına karşı direnebileceğini düşündü. Kendi değerlerinden kuşku duydukça kendini teslim almaya gelene teslim olmayı kurtuluş için tek seçenek olduğuna ikna edildi.

Kurtuluş sandığı toplumsal siyasal modellerin dini felsefi arkaplanından bihaber olarak ya toptan karşı çıktı yahut toptan teslim oldu. Teslim olanların işi kolay gibiydi; yapacakları tek şey üre-

tilmiş bir uygarlığa ait değer ve modelleri kopya etmekte. İster beğenelim ister beğenmeyelim her uygarlık bir bedel istiyordu. Batı kendi tarihsel geçmişi içinde bunun bedelini ödemişti.

Toptancı bir refleksle karşı çıkmak da her zaman gerçekten karşı olmak anlamına gelmiyordu. Batı uygarlığına mesafeli duranların en büyük açmazlarından biri de bu olsa gerek. Batı'ya karşı olduğunu söylemek karşı olmak anlamına gelmiyordu. Karşıtlık yerine teklif sahibi olabilmektir esas olan.

Politik, askeri yenilmişliklerin ortaya çıkardığı öfke ve tepkiler bizi batılı paradigma içinde düşünmeye çözümlü o çerçevede aramaya itebileceği pek farkedilmedi. Hala benzer öfkeli tepkilerin esiri olduğumuzu düşünebiliriz. Oysa kendinden emin bir medeniyetin çocuklarına düşen, kompleksiz ilişki içinde olmak, öykünmeden kendi farkındalığını ortaya koyabilmektir.

İslam dünyasının farklı bölgelerinde benzer Saddamlaştırılmalar medyatik dil üzerinde inşa edilmeye çalışılıyor. Batı'nın kendi kamuoyunu ikna edebilmesi için propaganda araçlarını devreye sokarken karşı çıktığımız sömürgeci niyetlerine kendi dilimizle cevap vermeden önce sahaya sürülen Saddamlaştırma stratejisi bir tuzaktır. Söz gelimi batılı toplum ve insan modeli üzerine kurulu Baas ideolojisine dayalı olarak ülkesinde toplum mühendisliği uygulayan Saadam'ın emperyal güçlerle girdiği oyunda mağdur duruma düşmesi onun batı karşıtı olduğu anlamına gelmez. Bu söylem stratejisinin tuzağına düşmeden gereken dil ve muhtevada karşı çıkmak durumundayız.

Hesaplaşma elde mevcut olanla olmayana, muhtemel tehditlere karşı mevcut imkânların muhasebesini gerektirir. Anakronik olgular üzerinden hiçbir muhasebe yapmadan yargı cümleleri yerine kendi düşünce sistematiğine dayalı kurucu bir donanıma ihtiyaç var. Bu da konjonktürel öfkeleri aşan uzun soluklu çabayı gerektirir.

Batı'ya karşı övgü ve nefretleri aktüel siyasetin belirlediği bir ortamda temelli bir düşünsel hesaplaşmadan söz edilemez. Batılı modern dünya görüşünün uzantısı siyasal, toplumsal sorunları aynı paradigma içinde kalarak aşabilmemiz imkansız. Batılı paradigma içinde kalarak hatta kaldığını bile fark etmeden politik veya taktiksel muhalefet dili üzerinden bir sistem eleştirisi geliştirebilmenin imkanı yoktur. Sistem içi paradigmanın dışına çıkmadan sisteme meydan okuduğunu sanmak muhtemelen daha büyük açmazlara yol açacaktır.

AB'nin Amerika'nın, Rusya'nın vs, İslam dünyasına karşı geliştirdiği ötekileştirici, mahkum edici dil ve politikalara karşı kurmamız gereken dil bu dünyanın kodlarını çözümlü ama farklı olarak kendi değerlerimizin kodlarına yaslanarak mümkün olabilir.

Muhatap olduğumuz sistemik sorunlar öfke fırtınalarına mağlup olamayacak kadar köklü bir hesaplaşmaya gitmeyi ona göre de hazırlıklı olmayı gerektiriyor.